

Test k přijímacím zkouškám 2017 – navazující magisterské studium

1. „Nejhlubší argument pro demokracii – víra v člověka, v jeho hodnotu, v jeho duchovnost a v nesmrtelnou duši; to je pravá metafyzická rovnost. Eticky je demokracie zdůvodněna jako politické uskutečňování lásky k bližnímu. Věčné věčnému nemůže být lhostejné, věčné nemůže věčného zneužívat, nemůže ho vykořisťovat a znásilňovat.“

Čapek: *Hovory s T. G. M.*

V čem dle uvedeného textu nalézá autor zdroj rovnosti mezi lidmi?

- a) Ve schopnosti lidí uskutečňovat lásku k bližnímu.
- b) V zavedení demokracie, v níž si budou všichni lidé rovni.
- c) **Ve víře v nesmrtelnou duši.**

2. „Když někdo poprvé viděl předávání pohybu nárazem, nemohl by prohlásit, že ta událost byla *spojena* s druhou, nýbrž pouze, že byly v *souběhu*. Poté, co viděl několik případů stejné povahy, prohlásí, že jsou *spojeny*. Jaká to byla změna, jež dala povstat této nové ideji *spojení*? Nic než to, že nyní *pocituje* tyto události jako *spojené* ve své obraznosti a samozřejmě předpovídá existenci jedné po zpozorování druhé. Když tedy říkáme, že jeden předmět je spojen s druhým, míníme pouze, že nabyly spojení v našem myšlení a daly vznik onomu vyvození, díky němuž slouží existence jednoho za prokázání existence druhého; tento závěr je poněkud překvapivý, ale zdá se, že je založen na dostatečné evidenci. Tato evidence nemůže být oslabena všeobecnou nedůvěrou rozumu či skeptickým podezřením ohledně každého závěru, který je nový a neobvyklý.“

David Hume: *Zkoumání o lidském rozumu*

Autor zde ukazuje, že spojení věcí

- a) je nutné
- b) je realitou
- c) **je ideou**

3. „Tak jako teprve hudba probouzí smysl člověka pro hudbu, jako nemá pro nemuzikální ucho ani ta nejkrásnější hudba žádný smysl, jako mu není žádným předmětem, protože můj předmět může být jen potvrzením jedné z mých bytostných sil, může být tedy pro mne jen takový, jaká je má bytostná síla jakožto subjektivní schopnost pro sebe, protože smysl nějakého předmětu pro mne... sahá právě jen tak daleko, kam až sahá můj smysl, proto smysly společenského člověka jsou jiné smysly než člověka nespolečenského.“

K. Marx: *Ekonomicko-filosofické rukopisy*

Určitý předmět, jako je hudba, získává smysl tehdy, když tu je

- a) **jemu odpovídající bytostná síla člověka**
- b) jemu odpovídající smyslový orgán
- c) jemu odpovídající rozumová schopnost

4. „Tím, že jednotlivec sleduje vlastní cíle, často podporuje cíle společnosti efektivněji, než kdyby chtěl sledovat cíle společnosti. Nepoznal jsem případ, kdy by něco dobrého přineslo ovlivnění trhu ve veřejném zájmu.“

Adam Smith: *Bohatství národů – Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obhájce

- a) **liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie veřejné volby

5. „Nelze podporovat osoby, které dosahují vyššího vzdělání na úkor těch, kteří nestudují. Dokud vláda řídí instituce vyššího vzdělání, tak by ty měly požadovat po studentech školné, které bude odpovídat plným nákladům na vzdělávací a jiné služby, které jsou jim poskytovány.“

Milton Friedman: *Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obhájce

- a) **liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie mezního užítku

6. „Společenské zřízení, za které bojovaly celé generace našich dělníků i ostatních pracujících a které měly od vítězství Velké říjnové socialistické revoluce před očima jako vzor, stalo se pod vedením Komunistické strany Československa skutečností i u nás. Socialismus v naší vlasti zvítězil! Vstoupili jsme do nového období našich dějin a jsme odhodláni jít dále k novým, ještě vyšším cílům. Dovršíme socialistickou výstavbu, přecházíme k budování socialistické společnosti a shromáždíme síly pro přechod ke komunismu. Po této cestě půjdeme dále ruku v ruce s naším velkým spojencem, bratrským Svazem sovětských socialistických republik, a se všemi ostatními přátelskými zeměmi světové socialistické soustavy, jejímž je naše republika pevným článkem. Chceme žít v míru a přátelství se všemi národy světa a přispívat k mírovému soužití a k dobrým vztahům mezi státy s různým společenským zřízením. Důslednou mírovou politikou a všestranným rozvojem své země budeme napomáhat k tomu, aby se všechny národy přesvědčily o přednostech socialismu, který jediný vede k blahu všeho lidstva. (...) Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.“

Z jakého dokumentu je následující text?

- a) Úvodní pasáž Košického vládního programu (1945)
- b) Projev Klementa Gottwalda na Staroměstském náměstí z 25. února 1948
- c) **Československá ústava z roku 1960**

7. Uvedení prvních dvou cest: „Nuže sdělím ti cesty zkoumání, jež jedině se mají myslet: první, jež říká, že (jsoucí) je a že nemůže nebýt. To je cesta pravého Přesvědčení (protože směřuje k pravdě); druhá, jež říká, že (jsoucí) není a že nutně musí nebýt. Tato cesta, říkám ti, je zcela nepoznatelná. To, co není, bys totiž nepoznal (není to možné) ani bys o tom nemohl mluvit. Neboť totéž je v (k) myšlení a v (k) bytí ... Co je k mluvení a k myšlení, musí být, neboť to je k bytí, zatím co to, co není, není. Teď zbývá povědět jen o jedné cestě; o té že (jsoucí) je. Na této cestě jsou velmi četná znamení toho, že to, co je, je nestvořené a nezničitelné, celé jedinečné, nepohnuté a dokonalé; nebylo ani nikdy nebude, neboť je celé najednou nyní, jedno a souvislé.

Neboť jak pro ně budeš hledat zrození? A já ti nedovolím říct, že vzešlo z nejsoucího; neboť nelze říci či myslet, že není.

Rozhodnutí záleží na tomto: je nebo není – již je však rozhodnuto tak, jak nutno, totiž jednu cestu odložit coby nemyslitelnou a bezejmennou a druhé cestě dovolit být a být pravdivou. Jak by tedy jsoucí mohlo být zničeno? Jak by mohlo vzniknout? ... Též není rozdělené, ... Nehnuté a ... bez začátku a bez ustání.“

Parmenidés: *Epické prooimion*

Tento úryvek v kontextu celé básně pojednává o:

- a) **nepravdivosti mínění a smyslového poznání**
- b) nejsoucím bytí
- c) pravdivosti mínění

8. „Osvícenství je vykročení člověka z jeho jím samým zaviněné nesvéprávnosti. Nesvéprávnost je neschopnost používat svůj vlastní rozum bez cizího vedení. Tato nesvéprávnost je zaviněna námi samými, když její příčinou není nedostatek rozumu, ale nedostatek rozhodnosti a odvahy používat ho bez cizího vedení. Sapere aude! Měj odvalu používat svůj vlastní rozum!, je tedy heslem osvícenství.“
Immanuel Kant: *Odpověď na otázku: Co je osvícenství?*

Osvícenství je podle Kanta vymezeno:

- a) svéprávností jako schopností ctít zákon
- b) odvahou používat vlastní rozum a neřídit se cizím vedením**
- c) schopností člověka oponovat druhému

9. „Opuštění oběti kvůli sebezáchovné racionalitě není směnou o nic méně, než jí byla oběť. Identicky trvajícím Já, které vzniká při překonání oběti, se však bezprostředně stává pevným, zkamenělým obětním rituálem, jímž člověk slaví sám sebe tím, že klade své vědomí proti přírodní souvislosti...V třídních dějinách v sobě nepřátelství Já vůči oběti zahrnuje oběť Já, neboť bylo zapláceno popřením přírody v člověku kvůli panství nad mimolidskou přírodou i nad jinými lidmi.“

Adorno, Th. W. – Horkheimer, M.: *Dialektika osvícenství*

Čím je zaplácen vznik identicky trvajícím Já?

- a) popřením svého Já
- b) popřením přírody v člověku**
- c) popřením racionality

10. „Pod myšlenkou v běžném smyslu si vždy představujeme něco, co není pouze čistou myšlenkou; myšlenkou obyčejně míníme něco myšleného, jehož obsahem je něco empirického. V logice se myšlenky chápou tak, že nemají žádný jiný obsah, než který náleží myšlení samému a je myšlením vytvořen. Tudíž jsou tyto myšlenky čistými myšlenkami. Duch je takto čistě u sebe a je tudíž svobodný, neboť svoboda znamená právě být ve svém jiném u sebe sama, záviset na sobě, být tím, co určuje samo sebe. Ve všech svých pudech vycházím z něčeho jiného, z něčeho, co je pro mne vnější. Tu pak hovoříme o závislosti. Svoboda je jen tam, kde pro mne není žádné jiné, které bych nebyl já sám. Přírodní člověk, jenž je definován jen svými instinkty, není u sebe sama. Ať je jakkoli svěhlavý, přesto není obsah jeho chtění a mínění jeho vlastním obsahem a jeho svoboda je jen formální. Tím, že myslím, vzdávám se své subjektivní zvláštnosti, nořím se do věci, ponechávám myšlení jako takovému volnost; přidávám-li něco ze svého, myslím špatně.“

G. W. F. Hegel: *Malá logika*

Přírodní člověk je podle G. W. F. Hegela:

- a) nesvobodný, protože jakožto duch si dělá, co chce
- b) nesvobodný, protože jakožto duch nedělá, co chce**
- c) nesvobodný, protože jakožto duch je jenom sám u sebe

Test k přijímacím zkouškám 2017 – navazující magisterské studium

1. „Krise demokracie – prosím vás, co dnes není v krizi? Žijeme právě v době přechodní; jak víte, Švehla říkával, že válka dosud trvá, i když se nestřílí. Jsme – všechny státy a národy – v těžkém přerodu; těžko žádat hned dílo dokonalé na věky. To neznamená, že by naše demokracie, vůbec naše řady nemohly být lepší, než jsou. Demokracie má své chyby, protože občané mají své chyby. Jaký pán, takový kmán.“

Čapek: *Hovory s T. G. M.*

Která z následujících vět se nejvíce přibližuje smyslu výše uvedeného textu?

- a) **Stav demokracie odpovídá mravní úrovni občanů.**
- b) Občané často chybují, protože žijí v demokratickém režimu.
- c) Demokracie se dostala do krize kvůli nekompetentním politikům, které je třeba vyměnit.

2. „Když vyloží učitelé slovy všechny ty nauky, kterým, jak hlásají, učí, i nauku samé ctnosti a moudrosti, tu ti, kdo se nazývají žáky, uvažují u sebe samých, zda byla řečena pravda; hledí totiž podle svých sil na onu vnitřní Pravdu. Tehdy se tedy učí, a když uvnitř shledají, že byla řečena pravda, tu chválí, netušíce, že nechválí tak učící jako spíše poučené, vědí-li ovšem sami, co mluví. Poněvadž zpravidla neuplyne žádný čas mezi dobou řeči a dobou poznání, nazývají lidé mylně učiteli ty, kteří jimi nejsou, a ježto se po připomenutí mluvícího ihned uvnitř učí, domnívají se, že se naučili zevně od toho, kdo jim jen připomněl.“

Augustin: *O učiteli*

Augustin zde říká, že

- a) **učitelé ve skutečnosti neučí**
- b) jedině učitelé mohou žáka učit
- c) mezi řečí a poznáním neuplyne žádný čas

3. „Všichni lidé od přirozenosti touží po vědění. Známkou toho je záliba v smyslových vjemech, v nichž si libují pro ně samy, aniž hledí k jejich potřebě... Živé bytosti se rodí se schopností vnímat. Ale u jedněch z vnímání nevzniká paměť, u druhých ano; proto jsou rozumově zdatnější a učenlivější než ty, jež si nemohou nic pamatovat. Rozumní, ale bez schopnosti učit se jsou živočichové, kteří nemohou slyšet zvuky, jako například včela a je-li ještě jiný takový druh živočichů. Avšak ti, kteří mají paměť a nadto ještě tento smysl, mají také schopnost učit se.“

Aristotelés: *Metafyzika*

Co je podle tohoto citátu podmínkou schopnosti učit se?

- a) všechny smysly
- b) paměť a rozum
- c) **sluch a paměť**

4. „Dokonalost není z tohoto světa. Vždy bude existovat druhořadé zboží a podvodníci. Celkově však za předpokladu, že se nezabrání trhu v jeho funkci, bude trh chránit spotřebitele lépe než alternativa státního mechanismu, který postupně nahrazuje trh.“

Milton Friedman: *Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obháje

- a) **liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie nerovnováhy

5. Z jakého dokumentu je následující text?

1. Lidé se rodí a zůstávají svobodnými a rovnými ve svých právech. Společenské rozdíly se mohou zakládat pouze na prospěšnosti pro celek.
2. Účelem každého politického společenství je zachování přirozených a nezadatelných práv člověka. Tato práva jsou: svoboda, vlastnictví, bezpečnost a právo na odpor proti útlaku.
3. Princip veškeré svrchovanosti spočívá v podstatě v národě. Žádný sbor, žádný jednotlivec nemůže vykonávat moc, která by z něj nebyla výslovně odvozena.
4. Svoboda spočívá v tom, že každý může činit vše, co neškodí druhému. Proto výkon přirozených práv každého člověka nemá jiných mezí než ty, které zajišťují ostatním členům společnosti užívání týchž práv. Tyto meze mohou být ustanoveny pouze zákonem.
5. Zákon má právo zakazovat pouze činy škodlivé společnosti. Nikomu nemůže být bráněno v tom, co není zakázáno zákonem, a nikdo nemůže být nucen činit něco, co zákon nenařizuje.
6. Zákon je vyjádřením všeobecné vůle. Všichni občané mají právo účastnit se osobně nebo prostřednictvím svých zástupců při jeho vytváření. Zákon má být stejný pro všechny, ať už poskytuje ochranu či trestá. Všichni občané, jsou si před zákonem rovni, mají stejný přístup ke všem hodnostem, veřejným úřadům a zaměstnáním, podle svých schopností a jen na základě rozlišení, která vyplývají z jejich ctností a z jejich nadání.

a) Deklarace práv člověka a občana roku 1789

b) První dekret sovětské vlády o odstranění společenských rozdíků

c) Ústava Československé republiky z roku 1920

6. „Když se ve vývoji náboženství podle principu a priori spojují racionální momenty s iracionálními, schematizují je. To vůbec obecně platí o poměru racionální stránky svatosti ke stránce iracionální, ale i o jednotlivých dílčích momentech na obou stranách. Úděl, odstrašující moment posvátna, se schematizuje racionální ideou spravedlnosti, mravní vůle a vymycování nepravostí, a tak je schematizován svatý boží hněv hlásaný v Písmu a v křesťanském kázání. Fascinace, přitažlivý moment posvátna, se schematizuje dobrotou, milosrdenstvím, láskou. Je tak schematizována v hutném ideálu „milosti“, jež vytváří kontrastní harmonii se svatým hněvem a stejně jako on má díky posvátnému obsahu mystické zabarvení. Moment mystéria se však schematizuje v absolutnost všech racionálních predikátů božství.“

Rudolf Otto: *Posvátno*

V tomto úryvku autor vysvětluje, že

- a) o náboženství je možné mluvit jen tam, kde jsou schematizovány racionální predikáty božství.
- b) kontrastní harmonie je protikladem posvátna.
- c) **momenty posvátna jsou ve specifické syntéze schematizovány v základních křesťanských pojmech.**

7. „Praktické zásady jsou věty, které obsahují všeobecné určení vůle, kterému je podřízeno několik praktických pravidel. Jsou subjektivní, neboli jsou to maximy, jestliže subjekt považuje podmínku za platnou jen pro svou vůli; jsou však objektivní neboli jsou to praktické zákony, jestliže je ona podmínka poznána jako objektivně platná, tj. jako platná pro vůli každé rozumné bytosti.“

I. Kant: *Kritika praktického rozumu*

Čím se určité praktické zásady stávají praktickými zákony?

- a) objektivní platností
- b) vůlí každé rozumné bytosti
- c) **poznáním jejich objektivní platnosti**

8. „Vůči řeči platné vždy nechápaví jsou lidé,
jak předtím než ji slyšeli,
tak poté, co uslyší prvně.
Ačkoliv se všechno děje podle této řeči,
podobají se nezkušeným,
když zakoušejí taková slova i díla,
jak je já vykládám,
když každé rozlišuji podle přirozenosti
a ukazuji, jak se to s nimi má.
Ostatním lidem však zůstává skryto, co činí, když bdí,
tak jako zapomínají, co činí, když spí.“

Hérakleitos: *zlomek DK B1*

Tento fragment v kontextu Hérakleitova myšlení pojednává:

- a) o chvále mnohoučenosti
- b) o vždy platné pravdě**
- c) o archetypálním apeironu

9. „Když skončila válka, myslel jsem: bude u nás republika, ale ze začátku řízená diktátorsky. A vidíte, naše republika se bez toho obešla. Nebojím se slov a řeknu, že bez jistého stupně diktatury není ani demokracie; když nezasedá parlament, rozhoduje vláda a prezident republiky neomezeně; ale jsou vázáni zákony a podléhají budoucí kritice a kontrole parlamentu, kritice novin a schůzí. To právě je také základ demokracie: svobodná kritika a veřejná kontrola.“

Která z následujících vět je v rozporu s myšlenkami výše uvedeného textu?

- a) Omezená míra autokracie nenarušuje fungování demokracie.
- b) Demokracie je ve své podstatě skrytá diktatura.**
- c) Demokracie se neobejde bez svobody slova.

10. „Je naprosto žádoucí, aby každý mladý muž a žena, bez ohledu na příjem svých rodičů, společenské postavení, místo bydliště nebo rasu měl možnost dosáhnout vyššího vzdělání – za předpokladu, že je ochoten za ně zaplatit, ať už okamžitě, nebo později z vyššího příjmu, který mu nebo jí umožní později vyšší vzdělání.“

Milton Friedman: *Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obhájce

- a) liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) teorie nerovnováhy

Test k přijímacím zkouškám 2017 (náhradní termín) – navazující magisterské studium

1. „Čím více tudíž usilujeme o to, poskytnout plnou jistotu zasahováním do tržního systému, tím větší nejistota vzniká; a co je horší, tím větší kontrast vzniká mezi jistotou těch, kterým byla udělena jako privilegium, a stále narůstající nejistotou neprivilegovaných.“

Milton Friedman: *Svoboda volby*

Uvedený výrok pronesl obhájce:

- a) **liberální ekonomické teorie**
- b) keynesiánské ekonomické teorie
- c) veřejné volby

2. „Co má *subjektivně* význam podstaty, to má právě tím význam podstaty i *objektivně*. Člověk opravdu nemůže přesáhnout svou *skutečnou* podstatu. Může si sice pomocí fantazie představit jedince jiného, prý vyššího druhu, ale nikdy nemůže abstrahovat od svého rodu, od své podstaty; podstatná určení, pozitivní poslední predikáty, jež dává těmto jiným jedincům, jsou vždy určení čerpaná z jeho vlastní podstaty — určení, v nichž ve skutečnosti zobrazuje a zpředměťňuje jen sebe sama.“

Feuerbach: *Podstata křesťanství*

Ludwig Feuerbach zde říká, že:

- a) lidskost člověka je abstrakce
- b) **lidskost člověka vytváří hranice myslitelného**
- c) lidskost člověka je jenom subjektivní určení

3. „Potřebu filosofie je možno blíže určit tak, že zatímco má duch jakožto cítící a nazírající za předmět smyslové věci (jako fantazie obrazy a jako vůle účely atd.), uspokojuje v protikladu či alespoň na rozdíl od těchto forem svého jsoucná a svých předmětů i svou nejhlubší niternost, totiž myšlení, a získává myšlení za svůj předmět. Tak dochází duch k sobě samému, a to v nejhlubším smyslu slova, protože jeho principem, jeho ryzí samostí je myšlení. Při tomto jeho konání se ale stává, že se myšlení zaplétá do rozporů, tj. ztrácí se v pevné neidentitě myšlenek, takže nedosahuje samo sebe, ale zůstává vězet ve svém opaku.“

G. W. F. Hegel: *Malá logika*

V čem spočívá uspokojování potřeby filosofie?

- a) v překonávání rozporů
- b) **v zaměřování se na samotné myšlení**
- c) v neidentitě myšlení

4. „Jedině bůh je opravdovou shodou pojmu a reality; všechny konečné věci v sobě obsahují i nějakou nepravdu, mají pojem a existenci, ta je ale svému pojmu neadekvátní. Musejí proto zaniknout, čímž se prokazuje, že jejich existence není přiměřená jejich pojmu. Zvíře jako jednatel má svůj pojem ve svém rodu a rod se osvobozuje od jednotlivosti smrtí.“

G. W. F. Hegel: *Malá logika*

Autor zde vysvětluje, že:

- a) rod zaniká
- b) **jednotlivé se potvrzuje i osvobozuje ve své konečnosti zánikem**
- c) jednotlivé je rodem

5. „Žaluje se na korupci – dobrá, jen do ní! A nedejme se svést ke generalizacím – a nevěřme korupčníkům, žalujícím na korupci. Je dost korupce tiché, toho šikovného obcházení zákonů, korupce skoro legální – té nestačí čelit negativně, ale pozitivně: víc úcty k zákonům a státu! Ano, myslím občanskou morálku – loajalitu ve smyslu anglickém.“

Čapek: *Hovory s T. G. M.*

Která z následujících myšlenek nevyplývá z výše uvedeného textu?

- a) Je třeba být bedliví vůči těm, kteří brojí proti korupci, ale sami jsou úplatní.
- b) Je třeba přestat ohlašovat případy korupce.**
- c) Je třeba pečovat o morální rozvoj občanů.

6. „Nejpodstatnější je, že trhy nikdy nebyly příliš dobré v dosahování svižných strukturálních proměn vlastními silami. Kupříkladu přechod od zemědělství k průmyslové výrobě nebyl ani zdaleka hladký, ba právě naopak jej doprovázela výrazná vyšinití sociálních vazeb a Velká hospodářská krize. Tentokrát tomu není jinak, ale v některých ohledech by mohlo být hůře: oblastmi, které by měly růst, odrážejíce touhy a potřeby občanů, jsou služby jako vzdělávání a zdravotnictví, které jsou tradičně a z dobrých důvodů veřejně financované.“

Joseph Stiglitz: *Vyvolaná stagnace*

Uvedený text cituje výroky, které pronesl obhájce:

- a) liberální ekonomické teorie
- b) keynesiánské ekonomické teorie**
- c) teorie veřejné volby

7. „Bratří, pozdvihněte společně své pravice k Hospodinu a mějte pozor na mé řeči; chci, abyste je přísahou na svou víru potvrdili. Tedy toto ať jest hlavní mé a první přikázání, aby vaše manželství, jež jste doposud měli jako s lehkými ženami a nepořádná po způsobu hloupých hovad, od té chvíle byla podle církevních ustanovení zákonná, soukromá a nerozlučná, a to tak, aby muž žil maje dosti na jedné ženě a žena majíc dosti na jednom muži. Jestliže by však manželka svým mužem nebo muž manželkou opovrhla a svár mezi nimi vzplanul do roztržky, přeji si, aby ten rušitel manželství, který by se nechtěl vrátiti k předešlému svazku právě uzavřenému, nebyl uváděn podle řádu naší země do otroctví, nýbrž spíše, jak neoblomně káže naše nezměnitelné rozhodnutí, budiž odveden, ať je to jakákoliv osoba, do Uher a nesmí se žádnými penězi vykoupiti nebo do naší země vrátiti, aby se hlízami jedné ovečky nenakazil celý ovčinec Kristův.“ Biskup Šebřř pravil: „Kdo by jinak učinil, budiž klet! Týmž trestem mají býti stiženy panny, vdovy a cizoložnice, o nichž je známo, že pozbyly dobrého jména, porušily stud a obtěžkaly smilstvím. Neboť když se mohou podle své vůle vdáti, proč se dopouštějí cizoložství a svůj plod vyhánějí, což je zločin ze zločinů nejhorší?“

Z jakého dokumentu je následující text?

a) Předmluva moravského arcibiskupa Metoděje k staroslověnskému překladu Nového zákona.

b) Ustanovení z tzv. Dekret Břetislavových, která měla upevnit pozici křesťanství v Čechách.

c) Kázání Jana Husa zaznamenané Jakoubkem ze Stříbra týkající se dodržování tradičních křesťanských hodnot.

8. „I chtěje My tomu, aby v tomto království mezi všemi třemi stavy, jakož s stranou pod jednou, tak i často dotčenou stranou pod obojí, všemi věrnými a milými poddanými Našimi, nyní i na budoucí časy všelijaká láska, svornost, pokoj a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého pokoje zůstávali, každá strana náboženství své, v kterémž se spasení svého důvěřuje, volně a svobodně bez utiskování a všech překážek jedni druhým provozovati mohla (...) Předně jakož prve to zřízením zemským (...), utvrzeno jest, co se víry dotýče, pod jednou způsobou a pod oběma, aby se neutiskovali, než spolu byli za jednoho člověka jako dobří přátelé, též strana strany aby nehaněla, to se při témž zřízení zemském v témž artikuli zouplna zůstává, a tím sobě oboje strany na budoucí časy zavázány jsou a býti mají, pod pokutami, týmž zřízením zemským vyměřenými.“

Z jakého dokumentu je následující text?

a) Čtyři pražské artikuly

b) Volební slib Ferdinanda I.

c) Majestát Rudolfa II. na náboženskou svobodu

9. „Klíč k Sókratovu tajemství vězí v jeho zázračném „daimoniu“. Ve zvláštních situacích, kdy si jeho bezpříkladný rozum nevěděl rady, dodával mu jistoty a opory božský hlas, zaznívající v takových okamžicích. Tento hlas, kdykoli se ozve, vždy varuje. Instinktivní moudrost projevuje se v této naprosto abnormní bytosti jen proto, aby se vědomému poznání čas od času postavila na odpor. Kdežto u všech tvůrčích lidí instinkt je právě tou silou tvořivě přesvědčující a vědomí má vzezření kritiky a výstrahy, stává se u Sókrata instinkt kritikem a vědomí tvůrcem – věru, pravá monstrosnost per defectum! Běží tu o netvorný defekt onoho sklonu mystického, takže Sókratés jeví se typickým nemystikem, jehož logická povaha je právě tak nadměrně přebujelá jako u mystika instinktivní moudrost. Na druhé straně nedovedl onen logický pud, ovládající Sókrata, obrátit se sám proti sobě; v tomto nespoutaném rozproudění projevuje takovou přírodní mohutnost, jaká nás uvádí v úděl a úžas leda při nejvyšších silách instinktivních. Kdo z Platónových spisů ucítil byť i jen závan oné božské naivnosti a jistoty sókratovské životosprávy, tuší, že ohromné kolo, jímž je poháněno logické sókratovství, pracuje někde za Sókratem a že on se na ně dívá prostředím jakéhosi stínu. Že však sám měl tušení tohoto svého vztahu k démonickým mocnostem, to vyjadřuje onou důstojnou vážností, s níž se všude a i před svými soudci ještě dovolává svého božského poslání. Vyvrátiti toto jeho tvrzení bylo v podstatě stejně nemožno jako schvalovati jeho vliv, jímž byla narušena vláda instinktů.“

Friedrich Nietzsche: *Zrození tragédie z ducha hudby*

Autor úryvku kritizuje:

- a) sókratovskou instinktivní moudrost
- b) logickou povahu sókratovské moudrosti**
- c) tvůrčí instinkt básníků

10. „Poněvadž mě osud můj volá a černá smrt se již vznáší před mým zrakem, chci vám označit a vaší věrnosti doporučit toho, kdo má po mně zemi řídit. Vám známo, že náš knížecí rod zčásti neplodností, zčásti předčasnými úmrtími byl ztenčen až na mne jediného. Nyní však, jak sami vidíte, dal mi Bůh pět synů, ale nezdá se mi užitečné rozdělit mezi ně zemi českou, protože každé království samo proti sobě rozdělené pustne. Avšak od stvoření světa a od počátku římského panství a až na naše časy bratrská láska bývala vzácná, jak o tom svědčí nezvratné důkazy: Kain a Abel, Romulus a Remus a moji předkové Boleslav a svatý Václav; a hledíme-li k tomu, co učinili vždy dva bratři, uhodnete, co by učinilo pět bratří? A čím je vidím schopnějšími a mocnějšími, tím horší věc tuším v prorockém duchu. Ach, jak se vždy strachuje mysl rodičů o nejistý osud synů! Jest tedy předem pečovat o to, aby po mém skonání nevznikl mezi nimi nějaký spor o to, kdo má dostati panství nad zemí. A proto vás pro Boha prosím a zapřísahám přísahou vaší věrnosti, aby mezi mými syny nebo vnuky vždy nejstarší držel nejvyšší moc a stolec v knížectví a aby všichni jeho bratří nebo ti, kteří pocházejí z knížecího rodu, byli pod jeho panstvím. Věřte mi, nebude-li jediný vládce spravovati toto knížectví, vám předním hrozí ztráta hrdla a veliká škoda lidu.“

Z jakého dokumentu je následující text?

- a) Provolání moravského panovníka Svatopluka ke svým synům zaznamenané v Kosmově kronice.
- b) Ustanovení Břetislava I. o zavedení seniorátu.**
- c) Poslední vůle Václava II. o rozdělení moci v českém státě.